

ского движения Т. А. Строкачу о деятельности украинских националистов в Харькове.

5. Шоломова С. Нетлінність сущого / С. Шоломова // Вітчизна. — 1992. — № 10. — С. 130–131.

6. Шоломова С. «Ученый мир Вас знает и ценит...» / С. Шоломова // Вечерний Харьков. — 1994. — 5 апр.

7. Шоломова С. «Покидать Харьков не желаю...» / С. Шоломова // Вечерний Харьков. — 1994. — 19 апр.

8. Переписка А. В. Ветухова и П. А. Флоренского (1908–1918 гг.) // Вопросы истории. — 1995. — № 11. — С. 67–132.

9. Переписка А. В. Ветухова и П. А. Флоренского (1908–1918 гг.) // Вопросы истории. — 1995. — № 12. — С. 128–132.

10. Ветухов Олекса // Енциклопедія українознавства. — Львов, 1993. — Т. 1. — С. 239; Encyclopedia of Ukraine : Volume 5 : St-Z. — Toronto-Buffalo-London : University of Toronto press incorporated. — С. 595.

11. Михайло Ветухів: Перший президент УВАН у США. — Нью-Йорк, Київ, Львів, 2004. — 384 с.

Н. А. Парака

Старожитності слобідської садиби Ростислава Рибальченка

Із великим задоволенням можу сказати, що в нашому селищі Мала Данилівка проживає унікальна й неповторна людина – Ростислав Кирилович Рибальченко. Юрист за фахом, у минулому – доцент Юридичної академії; за покликанням він краєзнавець, історик, етнограф, у душі – лірик і художник, за характером – працелюб і невтомний трудівник. Про себе він каже, що «не знаю, як і двері відчиняються в санаторій, бо ніколи в них не їздив. Я ніколи не нудьгував у своєму дворі, бо в мене завжди були невідкладні справи», – продовжував він [3].

У нашому селищі його знають усі. Він активно сприяє розвитку своєї «малої батьківщини», любить та прикрашає свій край. Його садиба, що перейшла у спадок від батька, є дивовижним поєднанням епох і стилів, свідченням різноманітних почувань людини на землі в тому чи іншому часі.

Автор краєзнавчих книг «Дергачі», «Край любимий» про своє селище, «Хутори, млини, вітряки і млини Слобожанщини» – книги етнографічного

змісту. Відкрив для харків'ян ім'я поета – емігранта «другої хвилі» Дмитра Кленовського, доля якого теж пов'язана з Малою Данилівкою [1].

Етнографією та збиранням старожитностей сивої давнини Ростислав Кирилович почав захоплюватись іще з молодих років. Якись раритетні речі залишились від бабусі й батька, як господар, він їх не викинув, більше того, зберіг від родинної спадщини все: українську хату, посуд, побутове начиння, знаряддя праці. З часом і сам долучився до збору різних ужиткових речей, що викликали в нього незмінний інтерес своєю самобутністю, стилем виробництва й маркою виробника, оригінальністю тощо. Одночасно зі збиранням старовинних речей, для чого із сином та однодумцями проводив експедиції, з'явилися думки про побудову на своєму дворіщі характерних для слобідської садиби споруд. «Мої руки звичні і з деревом, і з залізом справу мати», — розповідав він. — То для початку й побудував кузню, які були в кожному селі ще на початку минулого віку» [11]. Потім своїми руками спорудив оригінальну дерев'яну браму, обгородив обійстя частоколом. Щось з'явилося схожим на те, що бачив у дитинстві, але все одно чогось не вистачало. Через деякий час, далі в садочку, спорудив і справжнісіньку «шевченківську» хату, таку, що ми пам'ятаємо з малюнка. І тут з'явилися слова Кобзаря, що наче прикипіли до його душі: «Село! І серце одпочине...» Ця хатинка стала його літнім робочим кабінетом, у якому він працює з ранньої весни до пізньої осені. Можна побачити в саду і пам'ятний знак на честь Олександра Пушкіна, поезію якого дуже шанує.

Неподалік від цієї хатини довгий час знаходився старий сарай, який пам'ятав його дідів та батьків. Цю старожитність оберігав, як найдорожчу реліквію. Однак плин часу ще нікому не вдавалося зупинити, поступово зруйнувалась ця культова споруда. А на її місці господар разом із сином задумали збудувати справжнісіньку слобожанську хату. Таку, у якій народжувались і жили його прашури, у якій розмовляв із селянами Григорій Сковорода. Така хатинка і з'явилась на його садибі. До речі, Ростислав Кирилович переконаний, що в Малій Данилівці бував і Сковорода [10, 11]. У ту сиву давнину саме через ці місця пролягав шлях на Богодухів та Суми, яким великий мислитель мандрував до своєї улюбленої Пан-Іванівки. Він усе життя збирав майже по крихті все, що стосується життя та творчості знаменитих краян.

Можна з упевненістю сказати, що він був першим, хто оприлюднив у періодичних виданнях цікаві знахідки. Я пам'ятаю той час, коли в місцевій газеті «Вісті Дергачівщини» під рубрикою «Вони жили і пра-

цювали тут» на початку 90-х років ХХ ст. одна за одною з'являлись статті Ростислава Рибальченка про видатних учених, діячів культури, літератури: мандрівника і мислителя Г. С. Сковороду, директора Харківського зоотехнічного інституту і міністра сільського господарства СРСР В. В. Мацкевича, директора землеробного училища О. А. Колесова, винахідників-бджолярів Ломакіних, письменників Г. Хоткевича, К. Треньова, О. Слісаренка, поетів О. Олеся і Я. Мамонтова, про річку Лопань і сосни на дюнах, архітектурну забудову студентського містечка... Жодна культурна подія в районі, селищі чи зооветеринарній академії не відбулася так, щоб Ростислав Кирилович на неї не відгукнувся. До всього в нього є свій особливий інтерес і підхід. Задумано було Дергачівською міськрадою відкрити краєзнавчий музей у Дергачах – і Ростислав Кирилович відгукнувся на прохання відродити козацьку славу міста. Подарував музею велику кількість власних речей та експонатів, серед яких і рідкісні екземпляри козацької зброї: шаблі, списи, порохівниці, нагайки [5]. Знаючи люди говорять, що не все це є і в Харківському історичному музеї. За таку участь нашого земляка було нагороджено Почесною грамотою облдержадміністрації. Він також Почесний громадянин селища Мала Данилівка, лауреат премії ім. Д. Багалія [4].

«Музей – це лише початок великої справи з вивчення рідної історії, нашої багатющої спадщини, — каже Ростислав Кирилович. — Стільки тут ще «білих плям»... [11]. Творча співдружність із музеєм історії зооветеринарної академії триває ось уже понад 30 років.

Завдяки його старанням і передбачливості окремі розділи нашого музею суттєво поповнилися важливими раритетами. Це похвальні листи, грамоти, атестати, фотоальбоми, свідоцтва, списки випускників, книги дореволюційного й довоєнного періодів. З його допомогою нам вдалося поповнити й оформити вітрину періоду Великої Вітчизняної війни, а також безліч фотокарток, які передав він у фонд музею. Тут особливо відчувається його присутність [6].

Займається Р. Рибальченко і живописом. Це його улюблене «хобі». Авторські живописні етюди прикрашають зали бібліотеки ім. В. Г. Короленка, краєзнавчий музей м. Дергачі, шкільні музеї і, звичайно, музей історії зооветеринарної академії. У музеї історії демонструвалася виставка живопису «Это все мне родное и близкое...» [6].

Я часто буваю в садибі Ростислава Кириловича і можу сказати, що зібрання старожитностей цього дому складається з таких колекцій:

– Предмети народного побуту: тут є посуд, в основному мідний, є й ка-
струля 1856 р.; ступи, бронзові посудини (сосуд) – пляшки і штофи тепер
рідкісні. Керамічні вироби – глечики, горщики, макітри.

– Дзвони і дзвіночки.

– Безмени і гирі 18 ст.

– Предмети с.-г. призначення (індивідуального користування).

– Дерев'яні ночви.

– Ікони і самовари (рідкісні форми).

– Старовинна зброя, у т. ч. дві невеликі пушки на лафетах.

– Предмети археології, знайдені в селищі від неоліту до 18 ст.

На питання, «для чого це все», Ростислав Кирилович часто повторює,
що на фоні прийдешньої бездушної цивілізації й урбанізму йому дуже
комфортно жити в оточенні улюблених речей, таких теплих від людських
рук [1].

Від себе можу тільки дякувати його величності «випадку», що звів
мене з цією самотньою людиною, і дуже рада, що я живу поруч із ним
і завжди можу порадитися, обговорити якісь теми, отримати консультацію
й реальну допомогу.

Література

1. Акимов Н. Колиска талантів / Н. Акимов // Губернія. — 2005. — № 6.
2. Алексеенко А. В гостях у Ростислава / А. Алексеенко // Вісті Дергачівщини. — 2012. — 21 січня.
3. Дорожко Л. Концепція його життя / Л. Дорожко // Вісті Дергачівщини. — 2009. — 14 листопада.
4. Літературна Харківщина. — Х., Майдан, 2007. — С. 233.
5. Логвиненко Л. Світ Ростислава Рыбальченка / Л. Логвиненко // Сільські вісті. — 2011. — 9 грудня.
6. Парака Н. Уметь видеть – это все / Н. Парака // Вісті Дергачівщини. — 2012. — 19 травня.
7. Парака Н. Новое поступление / Н. Парака // Вісті Дергачівщини. — 2012. — 26 травня.
8. Рыбальченко Р. Край любимый. Малая Даниловка / Р. Рыбальченко. — Х. : Курсор, 2006. — 219 с.
9. Рыбальченко Р. К. Дергачі: містечко на Лопані, на Великому шляху, на Слобожанщині : історико-краєзнавчі нариси / Р. К. Рыбальченко. — Х., 2008. — 632 с.

10. Рибальченко Р. Слобожанський заратуштра / Р. Рибальченко // Вісті Дергачівщини. — 2002. — 5 грудня.

11. Тесло А. «Село! І серце одпочине ...» / А. Тесло // Слобідський край. — 2003. — 29 листопада.

Ж. Н. Перцева

Научный подвиг харьковского анатома Владимира Петровича Воробьева

Настоящая статья, на первый взгляд, кажется не соответствующей теме нынешних «Луневских чтений» – «Коллекции и коллекционеры». Вместе с тем, в энциклопедическом определении слова «коллекция» находим, что это «систематизированное собрание каких-либо предметов, представляющее обычно научный, художественный, исторический интерес» [10]. Таким образом, статья, в которой пойдет речь о коллекциях анатомического музея кафедры анатомии Харьковского национального медицинского факультета, имеет полное право на участие в чтениях.

Музей анатомии при Императорском Харьковском университете был открыт в 1907 г. стараниями известнейшего отечественного анатома В. П. Воробьева, бывшего в то время прозектором кафедры. Это произошло гораздо раньше, чем во многих университетах Западной Европы. Коллекции естественных препаратов, в подготовке которых под руководством В. П. Воробьева активное участие принимали и студенты, представляли собой большую научную ценность, ибо «действительно обладали жизненной правдивостью» [2].

Многие годы В. П. Воробьева интересовала проблема бальзамирования – консервации тканей – и тесно связанные с этим вопросом методы приготовления анатомических препаратов. Анатом с большим практическим опытом, изобретательный техник, знаток химии, Владимир Петрович на протяжении многих лет изыскивал эффективные пути сохранения органов тел умерших для учебных и научных целей. Он стремился найти такой способ консервации, который дал бы возможность длительное время хранить их на воздухе, при обычной температуре в доступном для обозрения или препарирования виде, сберегая, по возможности, прижизненный вид и окраску. В результате многолетних и упорных поисков В. П. Воробьев разработал свой так называемый «метод оживления умерших тканей». В ходе этой работы была создана коллекция препаратов,